

זה מה שיש:

זהו.
סוף.
נגמר.
די להיום.

שבת

- כוחי ועצמי ידי
- ספירת מלאי

דף יומי

- עכבר העיר
- בוחן בליות ולב

שאריות של בית מקדש מעט מזרמיסין
של סוף עונה.
ללעום חזק, לבלוע מהר.
האופק כבר מגיע

מוסף מ חורבן לבניין

- הרולים

כוחו בכרמלית לא גזרו רבנן | יוחי מרק

ערוך השולחן מרים הילוך וטוען, למעשה, שהמילה 'כוחו' משמשת ככל הנראה רק בתור כינוי חיבה, ולמעשה ההיתר נובע או מחוסר כוונה או מחוסר וודאות של התוצאה:

ודווקא כחו בכרמלית לא גזרו אבל ברשות הרבים אסור ואפשר דגם מן התורה אסור כשמתכוין לכך או כשבהכרח שיצאו לרשות הרבים דכחו כגופו דמי [תוס' שבת צ"ט: ד"ה או].

בין לפי הגר"א ובין לפי ערוך השולחן ברור שדין 'כוחו' קשור למשהו בכוונה או בוודאות - ולא לעובדה שהדבר לא נעשה במעשה ישיר אלא ב- כוחו.

אדמו"ר האבנ"ז - שינוי

אדמו"ר האבנ"ז פותח בקושיה שמבהירה לנו את עיקר הבעיה בנידון- מה פתאום ש'כוחו' לא יחשב כמעשה? מה עוד שיש גמרא מפורשת שמראה שכוחו כן נחשב כמעשה- ולכן האבנ"ז מכניס את דין 'כוחו' לתוך מסגרת חדשה. ואלו דברי האבנ"ז-

ובאמת שדברי רש"י צריכין ביאור. דלמה לא יחשב מעשה. והרי בסנהדרין (דף ע"ז ע"א) כפתו בחמה ומת חייב. וכן מלאכת בישול שמתבשל מאליו.

אני רוצה לשאול שאלת תם: מה זה כוחו? האם למשל- כשאני זורק חפץ ד' אמות ברה"ר זה נחשב ל'כוחו' ולא למעשה ישיר? ונניח שתסביר לי מה זה כוחו, האם זה אסור מדאורייתא או מדרבנן? לכאורה מלשון הגמרא האומרת שבכרמלית לא גזרו 'כוחו' - נראה שגם ברה"ר זו היא גזירה - ויש לשאול: מדוע מדובר בגזירה? מדוע מה שנעשה מכוחי אינו נחשב למלאכה? כעת אנו צריכים לפצח את העניין, חיטטנו בספרים הקדושים ומצאנו ארבעה הבנות בדבר:

אפשרות א' - חוסר כוונה

נתחיל בדבר מעניין שנמצא בביאור הגר"א על השו"ע בסימן שי"ד, אבל קודם נעשה הקדמה קצרה: האחרונים בסימן שי"ד מתפלפלים באריכות מרובה בכל מה שקשור לדיני פסיק רישיה באיסורי דרבנן (עד כאן ההקדמה) - והגר"א מעיר: בדרבנן מותר כל שאין מתכוין אף בפסיק רישא כמ"ש כחו בכרמלית ל"ג הגר"א לא טוען לאחדות מוחלטת בין המושגים- אבל הוא מצביע על דמיון- יש לנו כאן שני דברים שקורים 'מאליהם'. למרות שמסקנת הגר"א היא שכוחו יותר קל מאשר פסיק רישיה, שכן בכוחו אין איסור דאורייתא אפילו ברה"ר, מ"מ הדמיון נשאר.

כעת נביא ציטוטים מרש"י שיוכיחו את דברינו -
והא איכא כחו - נהי דלא זריק להדיא לים, מיהו מכחו הן
באין לים.

וברש"י בעירובין פ"ח ע"א:
לא ישפוך על פי הביב - כלומר: בתוך החריץ, ואף על פי
שיש אורך מכאן עד יציאתו מאה אמה, ויכולין ליבלע,
כיון דבגופיה קא שפיך - מקלחי להדיא ובכח לרשות
הרבים, והרואה אומר ששופכן סמוך ליציאתו, ובעי
דליפקו...

על פי הסבר זה של רש"י ניתן להבין מדוע מתירים
גם 'פעולות שגרתיות' על ידי שימוש בדין כוחו.
אבל מה שנשאר קשה זאת השאלה הגדולה על כל
שלושת ההבנות דלעיל: למה להגיד ש: כוחו זה
כוחו זה כוחו זה כוחו?

האפשרות הרבתימית - כוחו זה כוחו

כלומר: הפטור נובע מהעובדה שהאדם לא עשה את
המעשה ממש, אלא תוצאת המעשה נובעת מכוחו
של האדם.

הבעייתיות בהגדרה זו היא הבעייתיות שיש כמעט
בכל הגדרה ר' חיימית- היא עומדת בסתירה למלא
דברים אחרים, ולא ברור איך היא עומדת בתוך
שאר סוגיות התלמוד.

ולחילופין- בואו נציג שוב את השאלה שהצגנו
מתחילה: אדם שזורק חפץ ד' אמות ברה"ר- יש
לכאורה להחשיבו כ'כוחו' שהרי התוצאה לא קרתה
ממעשה ישיר אלא רק מ'כוחו'.

והנראה לי בזה. על פי דברי רש"י ביצה (דף י"ב ע"ב)
דמלילה הוי מלאכה כלאחר יד. וביאר הרב בקונטרס
אחרון סימן תק"י [אות א'] דאם לוקח החטין מהשבולת
ממש הוי דש דמה לי ביד או בכלי. רק משום שמולל
השבולת והזרע יוצא מאליו אינו כדרך מלאכה שעושה
הדישה בידיים ממש עיין שם. וכן הם דברי הש"ס שבת
(דף ע"ג ע"ב) האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי
אין דרך פריקה בכך ועיין שם ברש"י. והיינו שכיון שדרך
המלאכה בגופו חשיב על ידי כחו כלאחר יד.... ואין
להקשות דמכל מקום יהי אסור מדרבנן כמו כל מלאכה
כלאחר יד. לא קשיא. שהרי במבשל בחמה דמותר אפילו
לכתחילה פרש"י (דף ל"ט ע"א) משום דאין דרך בישולו
בכך. וקשה כנ"ל, וצריך לומר כיון שמתבשל מאליו אחר
כך שלא על ידי מעשיו לא גזרו בכלאחר יד וכהאי גוונא
כחו בכרמלית לא גזרו.

הקושי בהבנת דין זה כשינוי הוא העובדה שחכמים
מתירים לעשות דברים שגרתיים בשבת משום שהם
נעשים על ידי כוחו, אף על פי שכך היא דרך
עשייתם הקבועה ובשום פנים אי אפשר לקרוא
להם 'כלאחר יד'.

רש"י - 'להדיא'

מה שנראה מפירושו של רבינו רש"י ז"ל שהיתר
כוחו הוא בדברים שאינם נראים באופן חיצוני
כאילו האדם ממש 'עושה' אותם. במילים אחרות
אפשר לומר שלפי רש"י השאלה המרכזית 'איך זה
מצטלם?' האם זה נראה ממש כמו היהודי הקלאסי
שעושה מלאכה - או לא.

מסה קמוטה | מל.שב

הצניעו הכומתא

וסודרא של חאקי החביאו

הכתף שק בעמוד

שרבים מכתפים עליו

וימין! שמאל!

הילוך! הילוך!

בימות החמה והגשמים

אנו נפסע באש ובמים

שמא יתקררו נפשותינו

מאימת הגרבילא

וכולם רקק רקק

על ידי הדחק

כיון דמיטנפי לא איכפת להו

נפסע היישר

ולא נקיף

כי ראשנו כלה שם

ונהיה כמו דף מוטל בגשר

(ולא מתחתיו)

ממש כמו שאר הדפים

עד מתי יחזיק הגשר?

כמה עוד יעמוד?

הרי רבים בוקעים בו!

אך עם הנצח לא מפחד מדרך

רטובה

בעזרת הגודא

גמלא לא תיפול

למספר כלשהו (נגיד, 36 כרתות), או שמחליטים על מספר עגול ויפה, ומנסים לקשר אותו למציאות (10 גלויות גלית סנהדרין). במקרה השני לא מדובר על מספור טכני אלא על רעיון ספרותי-מחשבת-רוחני שמסתתר מאחורי המספר. תשאלו את המהר"ל, בטח יהיה לו מה לומר בנושא.

או לסמן מטרה ואז לירות? הטררגדיה מתרחשת כשאנחנו מגיעים אל הלמד טית. מה עושים עם זה? מצד אחד, מדובר במספר שתום וסתמי, גם אם הוא מתחלק ב-3 ו-13.³

מצד שני, מדובר במספר שקרוב מאוד למספר 40, שכידוע נושא בקרבו משמעות רבה לעם ישראל. חוץ מזה, גם על מלקות נאמר ארבעים חסר אחת, ואולי אפשר לעשות מזה וורטים יפים.

כולם אוהבים את שלושים ותשע חוקרים חשובים בדקו ומצאו שקיים אי נחת מסוים מהרכב הרשימה. יש מלאכות שאינן ברשימה. יש מי שהוסיף מלאכות לרשימה. עם זאת, אף אחד לא חולק על המספר, וכל מי שמוסיף מלאכה צריך להוריד אחרת.⁴ אם כן, נראה שיש משמעות מסוימת במספר. התלמודים לא מצאו משמעות במספר עצמו, אלא ניסו להבין איך הגענו ל-39, באמצעות דרשות שונות. הספראים השקיעו וניתחו את הדרשות עד העצם, והשורה התחתונה היא שכל הסיפור הזה די חלש. גם מדרשות הירושלמי על 'אלה' – לא מתלהבים החוקרים. טענתם היא שלא נפוץ שדורשים הלכה מגימטריה (גימטריה לא מופיעה ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהם), ובאופן כללי התנאים התרחקו מדרשות שמבקשות לנצל כל אות כאילו יש לה כוח עצמאי תוך התעלמות מהמילה או המשפט. ובמיוחד מי שדורש 'אלח', חורג מכל המוסכמות – גם חילופי אותיות וגם גימטריה, שמהם לומדים הלכה.

סדרת ספראי לסיום נופלת עלינו סברה נחמדה לשולחן שבת: 39 הוא מספר מחושב, שמבטא את העובדה ששבת הוא יום שבו הכול אסור. כלומר, כמעט הכול אסור. מותר לסחוט לימון לתוך סלט. המספר 40 מבטא שלמות, ו-40 פחות אחד זה כמעט שלמות. האם זה קשור לשלושים ותשע מלקות? האם זה קשור למסורת על כך שאוהל מועד ניצב במדבר ארבעים שנה חסר אחת?⁵

קשה לקבל את הסברה הזו בצורה רצינית. מאיפה לנו שחז"ל היו יוצרים וורטים רוחניים פסבדו חסידיים שכאלה, היכן ראינו עוד כדבר הזה, ובאמת למה להם לעשות כן? לסיכום, בשביל שולחן שבת זה נחמד, בשביל להסביר את המספר 39 במשנה זה קצת לא הגיוני.

המשנה בפרק שביעי אודות קיומם של 39 מלאכות הצליחה לטרוד במהלך ההיסטוריה מספר אינסופי של למדנים, בעיקר סביב השאלה מה גדרה של כל מלאכה, מדוע נקבעה היא ולא אחרת, ומה הקשר שלה למשכן. במאמר הבא אעסוק דווקא במספר ל"ט ובמשמעויות השונות שניתנו למספר זה על ידי גדולי רבנינו וחוקרינו.

זמן של מספרים בטקסטים היהודיים קיימת פרקטיקה מקובלת של קביעת מספר לכמה נתונים בעלי מכה משותף, גם כשאינן לקביעת המספר משמעות חשובה במיוחד. הנה כמה: אבות נזיקין, בנים (שריברה תורה), דיברות, מיתות ב"ד, רשויות השבת, מתנות כהונה, מצוות, יוחסין, דברים שנבראו בין השמשות, קנייני תורה.¹ בהיתקלות עם ל"ט, צריך לשאול – האם אכן מדובר בסכום מספר אבות המלאכות? האם מדובר במספר מכוון, ואם כן למה?

TRADITION 1 הגמרא בדף מט עמוד ב נדרשת גם היא לשאלת המספור של המלאכות, ושאלת 'האדרתן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, כנגד מי? לשאלה מובאות שתי תשובות: 1. כנגד עבודות המשכן (רש"י: אותן המנויות שם בפרק כלל גדול היו צריכין למשכן, ופרשת שבת נסמכה לפרשת מלאכת המשכן ללמוד הימנה). 2. כנגד 'מלאכה' 'מלאכתו' ו'מלאכת' שבתורה, שמופיעות 39 פעמים.

TRADITION 2 התשובות לשאלה נמצאות גם בירושלמי. הפעם השאלה נשאלה באופן קצת אחר: "מניין לאבות מלאכות מן התורה?" (1) כנגד 39 'מלאכה' שכתוב בתורה. (2) אופציה יותר משוכללת – כנגד 39 'מלאכה' ו'עבודה' שכתובות במשכן. (3) 'אלה הדברים' א"ל-30, ה-5, דבר-1, דברים-2. (4) 'אלה הדברים' – א"ל-30, ה-30, ח-8 = 39 (חכמים לא מבדילים בדרשה בין ה' לח')

הדעת מקרא של המשנה הבה נייעזר בפירוש המשניות החדשני, המעמיק, המעניין המדעי ולכן הרלוונטי ביותר שנכתב לאחרונה, והוא פירושם של האחים והאחות ספראי.² בסוף כל מסכת, הספראיים מוסיפים נספחים מעניינים (יחסית להשוואות בין קויפמן לנאפולי זה לא כל כך קשה). אחרי הנספח שעוסק ב'גינה ובקעה' והנספח שדן ב'לימוד תורה בשדה הפתוח', מגיע הנספח שדן בנושא המרתק: ל"ט אבות מלאכה.

לירות ואחר כך לסמן את המטרה? קדושינו הספראיים טוענים שיש שתי אופציות חז"ליות למספור: או שיש רשימת אובייקטים, ואז יושבים הרבנים וסופרים ומגיעים

¹ לעוד מספרים, פתחו את הספרונים של כוונות ספירת העומר; יש שם את כל המספרים וההופעות שלהם במקורות מ-1 עד 49.

² בהתעלם מן הכריכה המכוערת והוצאת הספרים המביכה. אמנם יש מקום לקצת סנגוריה בעניין השני: גורמים יודעי דבר, שאבותיהם נוהגים להוציא לאור ספרים אקדמיים, ציינו שלהוציא ספר במאגנס זה פחות מפיץ את התורה, כי זה הופך את הספר ליקר הרבה ונגיש פחות. אוקיי, אבל למה מכללת ליפשיץ?

³ והוא גם הסכום של חמשת המספרים הראשוניים האי-זוגיים הראשונים (3 + 5 + 7 + 11 + 13). והסכום של שלוש החזקות הראשונות של שלוש (27+9+3).
⁴ אכן כך הוא לפי הגמרא (ע"ד). אבל לא הכרחי במשנה לומר כך.
⁵ תוספתא זבחים י"ג, ו; שבת ק"ח:

סברת השכל הישר ובמעבר חד, אל סברה שאולי

מצטלמת פחות טוב, ולעולם לא תוכל למלא את פונקציית הוורט לשולחן שבת, אבל הרבה יותר סבירה.

סברת השכל הישר טוענת שהיו בעולם אוסף מלאכות ראשוניות, שנוגעות לעניינים בסיסיים לכל בית כשר בישראל (הכנת לחם, כתיבה על קלף, יצירת בגדים, בניית בית) וכל זאטוט ידע שבשביל להכין לחם צריך לזרוע, לחרוש, לקצור, לעמר, לדוש, לזרות, לברור, לטחון, לרקד, ללוש ולבסוף לאפות. לא פחות ולא יותר. ראייה ניצחת היא רשימת המלאכות שמובאת במקור הבא, בהקשר אחר לחלוטין.

בן זומא ראה אוכלוסין בהר הבית. אמר: ברוך חכם הרזים, וברוך שברא כל אלו לשמשני. כמה יגע אדם הראשון ולא טעם מלוגמא אחת עד שחרש וזרע וקצר ועמר ודש וזרה ובירר וטחן והרקיד ולש ואפה ואח"כ אכל ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני. [כמה יגע אדם הראשון ולא לבש חלוק אחד עד שגזז וליבן וניפץ וצבע וטווה וארג ותפר ואח"כ לבש ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני]

(תוספתא ברכות ו, ה)

אז למה מספר, ולמה 39?

אמר ר' אבהו כתיב (דברי הימים א ב) "ממשפחת סופרים יושבי יעבץ". מה ת"ל סופרים? אלא שעשו את התורה ספורות ספורות: חמשה לא יתרומו תרומה, ה' דברים חייבין בחלה, חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן, שלשים ושש כריתות בתורה, שלשה עשר דבר נאמרו בנבלת העוף הטהור, ד' אבות נזיקין, אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

אמר רבי אחא אליעזר כתיב (עזרא ז) "לעזרא הכהן הסופר" מה ת"ל סופר? אלא כשם שהיה סופר בדברי תורה כך היה סופר בדברי חכמים (ירושלמי שקלים פרק ה הלכה א)

כפי שניתן לראות, המספרים נועדו לעזור לזכור את הרשימות בעל פה, ולפיכך ניתנו גם כאשר לא הייתה לעניין כל משמעות. ואכן בראיה פשוטה אין שום משמעות עמוקה מאחורי המספר. ספרו אחד ועוד אחד ועוד אחד... והגיעו לשלושים ותשע.

מקדשי המספר 39 הקדומים עם כל האמור

לעיל, ניתן למצוא כבר בתקופה קדומה חכמים גדולים שהחשיבו את סכום המלאכות וחשבו שיש במספר זה עניין כשלעצמו. אלו הם כמובן רבותינו שבארץ ישראל, רבי יוחנן וריש לקיש, בשתי מימרות שונות. האחת מפורסמת, ומופיעה כמה פעמים בגמרא בשם רבי יוחנן, שאבות מלאכות ארבעים חסר אחת – וחייב על כל אחת ואחת. כלומר על חילול שבת מלא חייבים שלושים ותשע חטאות, ומצד זה קיים דמיון בין חיוב החטאות ובין חיוב המלקות, שגם שם יש ענישה המורכבת מ-39 יחידות. המקור השני מופיע בפרקנו בירושלמי, ושם נאמר כי רבי יוחנן וריש לקיש עמלו להוציא 39 תולדות מכל אחד מן האבות, ומכך עולה כי ראו סוג של שלמות במספר זה, בהקשר של מלאכות שבת. מכאן עולה כי הרעיון הרוחני שהעלו חכמי ספראי אולי איננו הכרחי בשלב המשניות, אך בתור הסבר שבידיעבד למספר (כמו כל שאר הדרשות החשובות שהביאו חכמי התלמוד, כולל גימטריות) הוא דווקא אפשרי.

פ.ב. מכובדי. שכרת בית נופש לחדש ניסן. התנית עם המשכיר מראש שיבדוק את הבית מחמץ והנה נמצא שהבית איננו בדוק.

וההלכה קובעת: "ניחא ליה לאיניש דלעביד מצוה בממוניה". כלומר אף על פי שהתנית - החוזה איננו בטל ואף עלך לשלם את הוצאות הבדיקה.

והרי תטען - לא נוח לי. אני רוצה לחזור בי. בפרוש התנית שהבית יהיה בדוק. ובכלל, האם ממוני הפקר? האם מותר לגבאי צדקה לקחת עבור עניים ללא רצוני?

והעניין זוקק באור. "מתנה על מה שכתוב בתורה - תנאו בטל" - כתבת שטר עם ריבית? החתמת ער"ד? ההלכה אומרת שהתנאי איננו תקף. התנאי בטל כיוון שהוא נוגד את הצו הלכתי-מוסרי. לא כל תנאי בחוזה תקף. אדם לא יכול לפטור את עצמו מן הבדיקה ע"י התנאי שהדירה תהיה בדוקה. חובת הבדיקה חלה על האדם המחזיק בדירה ואין הוא יכול להיפטור ממנה. נדמה זאת לאדם הקונה עדר על מנת שאת מעשר הבהמה ישלם המוכר. החוב הוא על בעל העדר. הוא לא יכול להפטור ממנו.

ולעניין הביטוי "ניחא ליה". ההלכה אומרת לאדם: שכרת בית? התכבד וקבל על עצמך את החובות הנלוות. אל תגיד "לא נוח לי". ההלכה אומרת שנוח לך. גם אם ברגע זה נוצרה אי נוחות זמנית - נוח לך שההלכה מגדירה גבולות למסחר. נוח לך שלא הכל ניתן למסחר, לקניה ולמכירה. אל תהיה חמדן ותנסה לפטור עצמך ממצוות שכרת? המצווה עלך.

* ולעצם הרעיון של הבדיקה בערב ארבע-עשר כחובה, כ"מצווה", ניתן לראות את הגמרא שלפני: ונבדוק בשית! ...ונבדוק מצפרא!.. אמר רב נחמן בר יצחק: בשעה שבני אדם מצויין בבתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה". כלומר חכמים יצרו במודע טקס של בדיקת חמץ וקבעו לו זמן מיוחד. ומוסיפה הגמרא לתוקפו של הטקס - "אמר אביי: הילכך, האי צורבא מרבנן לא לפתח בעידיניה באורחא דתליסר דנגהי ארבסר, דלמא משכא ליה שמעתיה ואתי לאימונעי ממצוה".

איסתנוף מדפדפי?

אם גם אתם משתגעים ממה שהולך בדף היומני, בוודאי תשמחו לגלות שגם הכהנים אתכם באותה צרה. הנה מכתב אותנטי שהגיע לידינו בעקבות האמור בספר חגי פרק ב:

(י) בעשרים וארבעה לתשיעי בשנת שתיים לדרוש היה דבר ה' אל חגי הנביא לאמר: (יא) כה אמר ה' צבאות שאל נא את הכהנים תורה לאמר: (יב) הן ישא איש בשר קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אל הלחם ואל הנזיר ואל היין ואל שמן ואל קל מאכל היקדש ויענו הכהנים ויאמרו לא: (יג) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא ויענו הכהנים ויאמרו: טמא: (יד) ויענו חגי ויאמר בן העם הזה וכן הגוי הזה לפני נאם ה' וכן כל מעשה ידיהם ואשר יקריבו שם טמא הוא:

בס"ד עשרים ושבעה לתשיעי בשנת שתיים לדרוש

לכבוד ראש אגף נבואה ונביאים

לשכות המקדש 41 קומה שנייה

ירושלים

הנידון: מבחן בלתי הגון שנערך על ידי חגי הנביא, וביזוי מעמד הכהונה בעקבותיו

לראש האגף שלום,

ביום ראשון האחרון ערך הנביא חגי, המצוי כמו כל נביאי הבית תחת אחריותכם הישירה, מבחן פומבי לכהנים המשרתים בבית בענייני טומאה. מסקנתו של חגי הייתה כי 'כל מעשי העם הזה והגוי הזה' (כניסוחו) והדברים אשר הם מקריבים הינם 'טמאים', ועוד הוסיף דברי זעף ואימה כלליים בעקבות זאת. מובן היה מדבריו כי השתבשו הכהנים בתשובתם, וכי אינם מבדילים חלילה בין הטמא לטהור, ואינם ממלאים כראוי את התפקיד אשר ייעד להם משה רבינו עליו השלום, מייסד אגפכם, בתורתו (ויקרא י, יא).

אין צורך לתאר את המבוכה הגדולה שנגרמה לכהני הבית, ואת הביזיון הגורף למעמד הכהונה בכלל בארץ ובתפוצות בעקבות המבחן הזה. משום כך, מסרנו את נוסחו של המבחן ואת תשובת הכהנים כפי שהם מופיעים במצלמות האבטחה של אוריה מלשכת הגזית (ושוכתבו במדויק בספרו של חגי שעומד לצאת לאור בימים אלה), לוועדת בדיקה חיצונית בנשיאות שלשה אמוראים אובייקטיביים ואיכותיים מהדור הראשון. מתוך הבדיקה שערכה אותה וועדה מסתמנות לקיות רבות במבחן הזה, דבר שיש בו בכדי להסביר את תשובתם של הכהנים לנביא חגי, שנבעה מן הכשלים שבמבחן ולא מהיותם של הכהנים הדיוטות, חלילה.

הוועדה נתקלה בקיום בעיה קריטית בשאלה הראשונה שבמבחן, שבה השתמש הנביא במונח 'בשר קודש'. ההוראה הפשוטה של המושג היא בשר קדוש, דהיינו בשר של קרבנות וכיוצא בזה, אשר הכהנים מצויים בקרבתו תדיר. עם זאת, אין חולק על כך שהנביא התכוון למשמעות אחרת של המושג, והוא - שרץ טמא. אמנם ישנם סימוכין בתורה ואף בלשון העם לשימוש הלשון שאליו התכוון הנביא, כפי שהסביר רש"י (פסחים טז, ב) שהוא מלשון "קדש היה בארץ" (מלכים א, יד), או כהסבר בעיונים של הרב שטיינזולץ שם, שקדושה היא לשון הפרשה, כדאיאת בחסידות בכמה מקומות. ובכל זאת יש לתמוה על הנביא שלא השתמש במושגים 'בשר שרץ', 'טמא', שהם המינוח המקובל לעניין, אלא בלשון מהופכת, ובסוף דבריו שאל "היקדש" במקום "היטמא", כפי ששאל בשאלה השנייה. מלבד זאת הוועדה מצאה בעייתיות נוספת בנוסח השאלה, והיא האם אותו בשר קודש (=טמא) נגע בעצמו בדברי המאכל המנויים בשאלה, או שכנף הבגד שבו היה השרץ הוא שנגע בהם, מה שמוריד את דרגת הקדושה (=טומאה) ברמה אחת, וכמובן משפיע על התשובה האם המאכלים קדושים (=טמאים) או לא. כמו כן לא ברור מנוסח השאלה האם אותם הדברים נגעו זה בזה, או שבשר הקודש או הכנף שבו הוא מצוי נגעו בכל אחד מהם בנפרד. בכל התהיות הללו נחלקו חברי הוועדה, מה שמראה מעבר לכל ספק כי השאלה לא נוסחה באופן הוגן שיבהיר מה בדיוק המקרה הנידון.

אחר כל זאת יש לציין עניין חמור, והוא כי בתוך הוועדה עצמה התגלעו חילוקי דעות האם בכלל השתבשו הכהנים בתשובתם או לא. לדעת אחד מחברי הוועדה, לא טעו הכהנים כלל בתשובתם הראשונה, ואכן התשובה היא שאותם המאכלים לא קדשו (=אינם טמאים). ואם כן הרי שמסקנתו השלילית של הנביא חגי ותגובתו החריפה בנוגע לכל הנעשה במקדש, והשלכותיו על כלל מעשי ישראל אינן נכונות ותמוהות ביותר. על מה זועק הנביא? האם יודע הוא ברוח קודשו שעתיד מעמד הכהונה להישחת ביום מן הימים? וכי מי הגיד לו זאת?

עובדה שולית שניתן להוסיפה בקשר לאי-הגינותו של המבחן, היא כי היו בו בסך הכל שתי שאלות, כך שערך כל אחת מהן הוא 50%, מה שלא איפשר בחירה או אפשרות לטעות כלשהי ובכל זאת לקבל ציון סביר.

בעקבות הכשלים הללו, אנחנו מצפים ממך, כמנהל אגף הנבואה והנביאים והאחראי על תפקודם השוטף וההגון שלהם, שיקרא לנביא חגי לשיחה של בירור ונזיפה, על פי הכבוד הראוי לו כמובן. אין צורך לציין שאנו מצפים לקריאה מתנצלת של האגף וכן של הנביא עצמו, ומן הראוי שתתווסף לכך איזושהי נבואת נחמה כפיצוי על עוגמת הנפש ומצב הרוח השפיל של האומה בכלל. תודה וחנוכה שמח!

כל הכניסה מכיוון שער האשפות מלאה זבל מדוכנים של נערים חרדים. הפעם במקום שאריות יבשות של כפותמרים, זה עלעלים יבשים של בובקעס. הם מוכרים אותם בסלסלות פלסטיק מקומטות, ודורשים מחיר מופקע. כל אחד יודע מה זה לאסוף בובקעס. שלא יספרו סיפורים. את הדוכן שלי העמדתי ליד בית הכנסת "תפארת וברכה", איפה שמכרתי ערבות בשנה שעברה. לאימהות אמריקאיות לא אכפת איך הבובקעס שלהן נראים, גם ככה הבעלים שלהם שמנים ומגולחים. הן קונות בכל מחיר - שומרות על מנהג, אבל אני לא מפקיע - קיבלתי חינוך טוב. אומרים שפעם היו זורקים אותם בגלל שהיו מצטערים על בית המקדש החרוב, או סתם כי לילדים היה משעמם. היום נראה לי שכבר שכחו מכל הסיפור, והמנהג המהופך הזה מזמן הוצא מהקשרו. הכל עובד על היסוד המהפך שהיה פעם ב"ימי הצומות" - כל מנהג קטן פשוט התנפח. נורא. בעצם אפשר לומר שלא ממש הלך לרבנות הראשית עם התקנות של "ימי הששון", כי זה לא שיש לדברים הפך או ניגוד, יש רק גדול וקטן. אפשר לעשות את אותם דברים, רק בגודל אחר ועם משמעות שונה. לזכר מה זורקים עכשיו בובקעס? אה? אל תמכור לי בובקעס.

***

שבוע שעבר כשהלכתי לקטוף בובקעס מתחת לבית זית, הקדימו אותי קבוצה של חסידי בעלזא. הם היו רכובים בחמישה טרקטורונים בעלי מלגזה-משחתת, והם רמסו בדרך חצי מהבובקעס בעמק. אני ניסיתי להתרחק מהם כמה שיותר ולאסוף כמה שיותר לפני שיגיעו לאזור שלי. באיזשהו שלב אחד המנועים שלהם התחמם יותר מידי, והתחיל לצאת עשן מקדמת הרכב. תוך שניות מספר הרכב כולו עלה בלהבות, ותוך שניות מספר מצאתי את עצמי רץ עם עוד חבורת חרדים בעמק קוצים שעולה בלהבות. הנזק הסתכם בכיליון של כל שמורת נחל שורק שמתחת לבית זית עד אזור מוצא, בכמה בתים חיצוניים בבית זית, ובחסיד אחד שלא רץ מספיק מהר. האדמו"ר הוציא הוראה לא לקנות השנה בובקעס בגלל האבל, ולא לקיים את "צום החמישי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה".

הר הבית היה נקי, ויכולתי להעמיד שם דוכן גדול ויחיד שמכר בובקעס לכל האמריקאיות והספרדים שלא שמעו על גזירת האדמו"ר. והאמת והשלום אהבו.

טוֹרְמִיסִין (שם מזומני)

שבועון ליצירה תורנית שעל יד מוסדות תקוע

המותירים עקבותיהם בגליון זה:

דניאל ביג'ל

יחזור בהמשך עם בן זכר

עמיחי באואר

יחזור עם a nice shiduch

הלל אהרן אמיה

יחזור מחזק

יוחי מרק

יחזור על ארבע

אפרים קיורר

לא הולך לשומקום

בשבוע הבא לא ייצא גליון באופן חד פעמי. חברי המערכת יוצאים לחופשה קלה. נשוב אליכם באלפ'לול במתכונת מחודשת עם מגוון הפתעות. (ספויילרים קטנים לתיאבון: גמרא, הלכה, אגדה, הדף היומי ונושא תורני מפתיע שיימצא לנכון). המערכת מברכת את העורך היוצא עם כלל המתגייסים ומאחלת לכולם דרך צלחה בארץ ומחוצה לה. שמחנו להיות איתכם. שובו בקרוב.

וואהה!! (דמעות)

מחול קָלָבֵן

יְדֵה לִיבֶס רַץ יְחַף בְּשׂוֹדוֹת תְּרוֹלִים

עֲצָבִיו מִתְּפַקְעִים מְחוֹסְרֵי קָפְאִין

יְדֵיו שְׂרוּטוֹת מְהַקְרָב

צוּעֵק צוּעֵק צוּעֵק "תְּרוֹל אָף וְזַעַם וְעִבְרָה!"

וְאֲנִי רַץ אֲחִירָיו מְנַסֶּה לְקַלּוֹץ לְזַקֵּן: "תְּרוֹל עַל מַעֲשֵׂיךְ!"